

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franklanska ulica 6/1. Repoklasi ne vračamo. Nefrankiranih pism na sprejemo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din. za inosestavo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok poseba. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 3172

Naš tisk

»Našemu tisku je treba posvetiti polno, pažljivo in vero. S širokim sodelovanjem naših tovarišev je treba omogočiti, da postane naš tisk bitje srca vsega učiteljstva širom naše domovine. — Pomagajmo vsi, da postane naš tisk činitelj, ki imponira s svojo jedrnatostjo in močjo.« (Iz poziva »Jugoslovanskemu učiteljstvu« v letošnji 8. št. »Učiteljskega tovariša«.)

Tisk je vesela. Katera, to ni važno. Sprijazniti se je treba samo z dejstvom, da je vesela, vesela nad vesilami in to za vse gospodarske, socialne, politične, stanovske narode, države in kontinente. Tisk so pljuča s katerimi diha človeška kultura dvajsetega stoletja, tisk so možgani, s katerimi mislijo milijoni, tisk je armada črk, besedi, stavkov in misli, ki nenehno osvaja, grade in rušijo, pa zopet grade, da znova porušijo, tisk je bodočnost.

Danes lahko ugotavljamo, vsaj pri onem delu tiska, ki nam je dostopen, da je tak in tak. Določiti mu njegov učinek z ozirom na njegovo vsebino ni lahko; imamo pa na razpolago v glavnem dve sodbi, s katerimi mu pridemo vsaj med treznimi in premljenimi ljudmi v okoliš, in ti sta: ali je dober, ali pa slab, ali je kaj vreden, ali ni nič vreden. Morda bi bila umestna še tretja sodba, ki pa ga navadno naredi čisto nevažnega, da ni ne dober, ne slab; tak je po svoji vsebini, da bi bilo vseeno, ali bi bil, ali pa bi ga ne bilo. In da je tak tisk brez pomena, ni treba še posebej poudarjati.

Da ne bom zašel na taka pota, ki bi temu ali onemu bila preveč tuja, se omejimo samo na uvodno citiranje misli in si nekoliko približe ogledimo naš stanovski tisk.

Kdor ga budno zasleduje, mu pregled ne bo težak. Še veliko lažje ga bo ocenil in obsodil tisti, ki pozna njegovo zgodovino. Mnenja sem namreč, da bi vsak učitelj moral imeti vsaj bežen pregled skozi zgodovino svojega stanovskega tiska. Ne radi tega, da bi bil in spoznaval stvari, ki že davno niso več aktualne, ali pa, da bi se obujali taki in taki megleni spomini, marveč zato, da bi zrastle v njem neka močna in solidna stanovska zavest. Samo oni, ki se bo do tega dokopal, bo pravilno razumel to zgodovino. Ni vseeno, ali več ali ne več, da so pisali tvoji tovariši že petdeset let v ta list in da je prišla danes vrsta nate, da tudi ti prispevaš svoje najboljše k tej veliki kulturni zgradbi, ki naj bi dosegla čim višjo stopnjo in čim večjo popolnost. Ti in ti naši stanovski listi so ognjišča, ki, ali vsaj morali bi izžarevati za vsakega in vse, ki nujno potrebujejo prav tovrstno pomoč. Samo oni, ki je kdaj s tem namenom stopil po zapuščenih in zaraslih stazah, bo to lahko in pravilno razumel. In ustvaritev takega ognjišča, ki naj bi odgovarjalo pravemu pomenu te besede, pa zahteva sodelovanja vseh, prav vseh.

Danes je tako, da kaj pomeni samo tisti tisk, v katerem dobi čim več izraza skupno in enotno hotenje. Samo nekaj ljudi tisku ne more dati tiste pomembnosti in privlačnosti, ki bi jo vsak stanovski tisk moral imeti. Da pa bi se to doseglo, je pa treba poklicati na pomoč najrazličnejše metode, ki obstojajo tudi iz raznih očitkov. Poznam nekaj takih, ki redno prejemajo in tudi hranijo pa najsiho »Popotnika«, ali »Tovariša«, prečitajo ga pa samo takrat, kadar jih kakva stvar zadene po čisto osebni materialni plati. Seveda se opravičujejo na razne načine. Zato si velja zapomniti, da je stanovski tisk navadno najboljše zrcalo članstva. Če je članstvo zavedno, bo tudi njihov stanovski tisk tak, če je članstvo odločno, neizprosno in pravično, bo tak tudi njihov tisk. Jadrnatost se primerja z jedrnatostjo, moč z močjo.

In še nekaj — kar je glavna hiba našega učiteljstva in ki se pozna tudi na vseh poljih njegovega udejstvovanja (tudi v tisku), kar ga dela majhnega in nemočnega, zaradi česar res ne more biti zavedno, neizprosno in pravično ne do sebe, ne do ostalih, kar mu tudi kot celoti ne daje tiste pomembnosti, ki mu po vseh božjih in človeških postavah pripada — je to, da nima nobene, ali pa vsaj zelo majhno notranjo prepričanost o pomenu svojega poklica. »Vsak učitelj, ki se iz katerikoli ozirov povsem uklanja zahtevam lokalnih faktorjev in služi egoističnim namenom posameznikov, greši proti skupnim interesom stanu, greši naravnost proti avtoriteti državne oblasti.« (»Za avtoriteto učiteljskega stanu.« Glej »Učit. tov.« št. 9.) K temu bi se dalo pribiti še to, da tisti ljudje, ki hočejo anarhijo in neurejenost v kateremkoli pogledu, ne bodo in tudi ne morejo nikdar postati samostojno misleči. Morda je temu kriva tista okostjenost, ki mu ne da ne misliti, ne tipati, ne rasti, še manj pa hoteti. Da tega ni, se tudi v našem tisku pozna. In da bi kdaj naš tisk prišel na tako višino kot bi moral in tudi mora priti, je zato treba razgleda, treba je spoznavanja in doslednosti. Treba bi nam bilo evangelija, ki bi nam svetil ko izraelcem ogenj skozi puščavo. Vse nas naj prevzame zavest, da naj bodo naša stanovska glasila

ognjišče, okrog katerega naj se zbira ves tisti mladi rod velike družine, ki se zaveda svoje bodočnosti in se je ne straši rod, ki zre pred seboj življenje in mu ni tuja zavest odgovornosti. Naj bo to ognjišče rodu, ki bo ostal zvest svojemu narodu v žalosti in veselju, v porazu in zmagi, v suženstvu in svobodi, v smrti in vstajenju; ognjišče rodu, ki ne gradi svojega dela za bližnjo prihodnost na pesek, na mlačno in megleno vsakdanost, na brezidejnost, lenobo in samoprevaro, marveč na lepoto in čast svoje domovine, na resnično zavest svojega nesebičnega dela, da narod kulturno dvigne.

Številke bodo izginjale in mesto njih bodo postajali odločujoči, resnični ljudje. Zakaj ne pripravljamo se za politično poslanstvo, naše poslanstvo je poslanstvo učiteljevo, je kulturno poslanstvo, je rast duše in srca. Kakor moremo reči za vsak spontan pogon, da vsako iz preteklosti v bodočnost živečo organično celoto, tako lahko rečemo tudi za učiteljski stan, da je gotova kulturna

organična individualnost, da je mogoč njegov razvoj le iz njega samega, da je tako povezan z narodnim in državnim življenjem, da si enega brez drugega ne moremo misliti, da je prospeh enega tesno povezan s prospehom drugega. Za to ni ugovora, za to ni meje, oboje je eno, in z njim en sam klic: Živet! Rast! Postati močan za danes, jutri in bodoče dni.

Ko bo med učiteljstvom prodrla ta misel, bo prodrla tudi v njegov tisk. In s prodrom te misli se bo marsikatera oblika in predsodek našega dosedanjega tiska izpremenil in na njegovo mesto mora najti pot novo gledanje, ki bo dalo novega, prepotrebne življenja.

Po vsem tem se bo lahko reklo, da se je našemu tisku posvetila vsa pažnja, da se je našemu tisku dala vera. Potem šele bo res lahko postal naš tisk bitje srca vsega učiteljstva in mu bo tudi sodelovanje vseh tovarišev učiteljev zagotovljeno. Naš tisk bo imponiral!

Vojsko J.-č.

Na napačni poti

Imenovanja in premestitve so se letos izvršile. Kakor po nobenih imenovanjih, tako tudi letos niso bili vsi zadovoljni. Če je mesto razpisano in je za to mesto 40 prosilcev, je možno samo to, da dobi mesto samo eden. Ta je zadovoljen, ostalih 39 godrnja in se prirozuje, da se jim godijo krivice, zakaj vsak zna naštetiti toliko in toliko tehničnih razlogov za upravičenost na to mesto, da te skoraj prepriča, da se mu godi krivica — in vendar je le ena možnost, vsem se ne da ugoditi. Po vsakih imenovanjih se govori o zvezah, ki jih je ta ali oni imel, da je dobil to ali ono mesto, kakor da se brez protekcije ne more dobiti niti zakotne vasi. Naštevajo vsa mogoča pota, ki jih je ta ali oni ubiral, da je dobil mesto.

Navadno zamerjamo politični stranki, raznim organizacijam, ki se potegujejo za namestitve in premestitve učiteljstva, ki delajo največkrat v dobri veri, da bodo storile dobro šoli, učiteljstvu, kraju in organizacijam. Hudujemo se na organizacijo in valimo vse zlo na njo. Pri natančni in objektivni presoji pa lahko ugotovimo, da je 90% vseh nerednosti posredno ali vsaj neposredno krivo učiteljstvo samo. Hočem se omejiti samo na par nepravilnosti, ki se dogajajo, ki upropaščajo moralno našega stanu in izpodkopavajo temelje naše stanovske organizacije. So rak-rane, ki se morajo temeljito izlečiti, ako nečemo, da zaidemo v kaos in nevarnost, da bo pošteno in vestno učiteljstvo izgubilo vero v pravičnost in objektivnost.

Organizacija se poteguje, da bi se vsa mesta oddajala potom razpisa, da se da možnost kompetence vsakemu na izpraznjeno mesto. Kljub prepovedi od oblasti, da se morajo vse prošnje za mesta, ki niso izpraznjene vrniti, vidimo, da se vlagajo prošnje. Tako grešijo posamezniki na račun celotnega stanu. Oblast bi morala take prošnje brezpozorno vrniti in postopati po izdanih odlokih z vso doslednostjo in si s tem utrjevati avtoriteto.

Zahteva se zaščita učiteljstva od organizacije. Učiteljska društva, sekcija in centrala imajo dovolj intervencij, da se popravljajo krivice. V mnogih primerih se izkaže, da so krivica krivi tovariši. Kakor v vsakem stanu, tako se dobijo tudi v naših vrstah ljudje, ki se ne sramujejo na škodo tovarišev ležati na boljša mesta. Menda so to najzalostnejša poglavja »o netovariškem rovanju proti to-

varišem«. Kar neverjetne zgodbe se pripovedujejo, da bo potreba slovar izpopolniti z najnovejšimi strokovnimi izrazi, ki jih nismo bili do sedaj vajeni. Govori se, kako ga je »spodrinile«, »mu odzrl mestov«, »ga zintrigirale«, kako so ga »dvignile« itd. Tukaj moramo poseči po najrazdalnejših sredstvih. Društva, ki jim je ugled stanu več, kakor so ambicije posameznikov, morajo postopati proti takim tovarišem, jih na zborovanjih žigosati in ako je potreba tudi izključiti iz naših vrst.

Posebno poglavje so intervencije. Intervencije v prid enemu ali drugemu so bile in bodo, tega mi ne bomo odpravili in bi bilo odveč o tem pisati. Nekaj pa le moram omeniti, kar je važno. Nastala je doba intervencij. Danes se čuti poklicanega že skoraj vsak, ki se je v kraju tako ali drugače malo povzpela nad druge, da intervenira za ali proti učitelju. Je intervencija uspešna v prilog prosilcu, seveda največkrat ne po njih zaslugi, potem mu ne zavidajmo mesta. Hočeš nočeš moraš plesati, kakor oni hočejo posebno v izvenšolskem življenju. Bil sem priča, ko je očitala namišljena vaska veličina tovarišu šolskemu upravitelju, ki je bil zelo na mestu kot učitelj in tudi vzoren kot prosvetni delavec, da mu je on pripomogel in da je dobil mesto po njegovem priporočilu, zato je učiteljeva dolžnost, da sedaj dela, kakor je njih želja. — Pričam sem, da se je ta tovariš že sto in stokrat pokesal, da se je zanj interveniralo. Ponoš vsakega učitelja zahteva, da odklanja vsako tako intervencijo, posebno od ljudi, ki so mu na uslugo samo za protiuslugo — njegove ponižnosti in uslužnosti. Šola in učitelj ne smeta biti nikdar odvisna od nikogar drugega kakor od zakonov in oblasti, ki so izvrševalni organi.

Samo tri poti sem omenil, ki niso prave in po katerih učiteljstvo ne sme hoditi. Je pa še več takih, ki vodijo v pogubo posameznikov in v pogubo stanu. Naloga društev in nas je, da posamezne opozarjajo na njih nepravilno početje, saj se nepravilnosti največkrat masujejo na njih samih ali na tovariših, ki prihajajo na šolo za njimi. Ker to ni v skladu s stanovsko moralno, zato ne hodimo po takih potih. Najboljše in edino priporočilo učitelju bodi vztrajno in požrtvovalno delo. Poštenemu delu, pošteno nagrado po ravni poti brez intervencij.

r.

Zdravstvo na deželi

Učitelji prav posebno čutimo na šolskih otrocih posledice pomanjkljive skrbi za zdravstvo na kmetih, kar se posebno kaže v nekaterih oddaljenějšíh in gospodarsko šibkejših krajih. Najrazličnejše bolezni, oslablost in zaostalost otrok so posledice nepopolnih higienskih prilik našega podeželja.

Ker je učiteljstvo resno na tem, da vzgoji dober, pa tudi zdrav naraščaj, vestno zasleduje in pozdravlja vsako akcijo za izboljšanje zdravstvenih in gospodarskih prilik naše vasi.

Na podlagi množičnih razprav so bile na zadnjem slovenskem zdravniškem kongresu sprejeti v resoluciji tile predlogi za okrepitev zdravstva na kmetih.

Jugoslovansko zdravniško društvo smatra za potrebno:

1. Da se skrb za zdravstvo na deželi sprejme v program državne politike. Za podlago naj služi gospodarska zaščita kmetijskega prebivalstva. Naj se dela predvsem za zaščito mater in otrok na kmetih. Potrebno je, da se vsaj v treh letih izvede zakon o zdravstvenih občinah po vsej državi in tudi po kmetijskih občinah nameste zdravniki (to velja posebno za južne kraje).

2. Kot temelj zdravstvene kulture na kmetih naj se vzame družina.

3. Naj se zagotovi obvezna zaščita zapuščenih otrok, brez ozira na zakonsko stanje staršev.

4. Ustanavljajo naj se dispanzerji za tuberkulozo in za zaščito mater in otrok, zgra-

dijo v oddaljenih krajih male bolnišnice in zdravstvene postaje.

Da se ta program izvede, naj se izvrši sledeče:

a) Pri ministrstvu za soc. politiko in nar. zdravje naj se ustanovi poseben oddelek za zdravstveni napredek podeželja s posebnim odsekom za zaščito mater in otrok.

b) V vseh banovinskih središčih naj se ustanove zdravstveni odbori, v katerih naj bodo zdravniki in zastopniki prosvetnih in drugih ustanov, ki naj se brigajo za to, da se program izvrši.

c) Zdravniki, ki hočejo stopiti v državno službo, morajo biti pred tem vsaj dve leti zdravniki na deželi ali v banovinski službi. Ta služba se jim mora pri vstopu v drž. službo računati za napredovanje in penzijo.

d) Naj se ustanove nove in razširijo dosežane šole za pomožno sanitetno osebje, tako za sestre pomočnice ali dispanzerke, za babice, bolničarje itd. Upravniki vseh teh ustanov morajo biti zdravniki.

e) V gradbeni zakon naj se prejme odredba o zgradbi kmetijskih hiš, v komisije za dovoljenje in nadzor hiš pa dodeli poleg drugih zastopnikov oblasti tudi zdravniki.

f) Za izvajanje navedenega programa naj se ustanovi poseben fond socialne zaščite. V ta fond bi spadali poleg drugih davščin in doprinosov tudi obstoječi davki na samce, ali poleg tega naj se obdavčijo tudi družine, ki nimajo svojih ali adoptiranih otrok.

Resolucija

IV. banovinske skupščine JUU sekcije za dravsko banovino

Na IV. banovinski skupščini Jugoslovenskega učiteljskega združenja sekcije za dravsko banovino v Ljubljani dne 7. in 8. julija 1934. zbrani opolnomočeni zastopniki 34 sreskih učiteljskih društev smo kot legitimni predstavniki učiteljskega stanu v dravski banovini razpravljali o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z izobrazbo in vzgojo naroda, proučili pa smo tudi sodobni položaj in potrebe narodnih šol in učiteljskega stanu. Po razpravi o vseh teh vprašanjih smatramo potrebno ugotoviti naše jasno enodušno stališče do vseh omenjenih problemov in predajamo javnosti sledečo

resolucijo:

Banovinska skupščina Jugoslovenskega učiteljskega združenja — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani z zadovoljstvom ugotavlja, da so po zadnji seji Glavnega odbora dani pogoji za miren potek in plodno delo na glavni skupščini. Vsem sekcijam in članom glavnega odbora, ki so posvečali svoje sile za ureditev razmer v združenju izreka skupščina svoje priznanje, apelira pa istočasno na članstvo Jugoslovenskega učiteljskega združenja zlasti pa na delegacijo XIV. glavni skupščini, da nadaljujejo z delom v duhu popolnega sporazuma in pomirjenja v združenju, kar je predpogoj uspešnega dela za napredek našega šolstva in za dobrobit stanu.

Skupščina z zadovoljstvom ugotavlja, da je v sreskih društvih dravske banovine včlanjeno domala vse učiteljstvo, kar dokazuje njegovo visoko razvito stanovsko zavest. Ob tej priliki pa apelira na učitelje in učiteljice, ki stoje danes še izven vrst stanovske organizacije, da vstopijo v Jugoslovansko učiteljsko združenje in ga podpirajo pri njegovem delu za dobrobit šole in stanu.

V svrhu gospodarske osamosvojitve si je osnovalo učiteljstvo dravske banovine tekom let celo vrsto stanovskih, gospodarskih in socialnih ustanov. Ker se more uspešno potegnati za svoje dobrine le stan, ki je gospodarsko organiziran, apelira skupščina na vse organizirane člane, da pristopijo v učiteljska gospodarska podjetja in socialne ustanove in pospešujejo njihov razvoj.

Da bi se napredna načela čim uspešneje uveljavljala v razvoju jugoslovanskega šolstva in narodnega izobraževanja, apelira skupščina na vse prizadete faktorje, da poklanjajo sledečim zahtevam posebno pozornost:

1. Skupščina opozarja na neobhodno potrebo sistematičnega zidanja novih šolskih poslopij, ki bodo zmogla čim bolj normalizirati sodoben pouk in vzgojo in razbremeniti šole in učiteljstvo prenatrpanosti učencev po razredih. Le na ta način bo mogoče izboljšati kvaliteto izobrazbe.

2. Vzdrževanje šol je v mnogih krajih nezadostno in tako neznatno, da ovira uspeh dela v šoli in povzroča učiteljstvu največje skrbi. Radi tega je potrebno, da oddajajo upravne oblasti šolam redno dvanaestine, kakor je to predvideno v zakonu o narodnih šolah in v zakonu o občinah. Treba pa je delovati tudi na to, da bosta banovina in država vzdrževali šole vsaj v siromašnejših krajih.

3. Na vprašanju šolskega nadzorstva, od katerega zavisí v nemali meri uspešen razvoj naše narodne šole, je ves učiteljski stan neposredno zainteresiran. Skupščina ugotavlja, da je skrajni čas, da se to vprašanje reši, ker zahteva to interes šole. Ker je za napredek naše narodne šole in za pravilno ocenjevanje učiteljevega šolskega dela poleg temeljite osebnega pedagoške in metodične izobrazbe nadzornikov dobro poznanje notranjega ustroja nar. šole prvi predpogoj, smatra skupščina, da si lasti učiteljstvo teh šol upravičeno pravico do nadzorstva na narodnih šolah. Zato naj se izpremeni vse določbe, ki bi učitelju narodnih šol kakorkoli otežkočale dosego položaja sreskega, kakor banskega šolskega nadzornika, ker le učitelj narodnih šol izvršuje z ozirom na svojo šolsko prakso, inštruktivno nadzorstvo.

Skupščina ugotavlja, da je imenovanje šolskih preglednikov kvarno za razvoj narodne šole in želi, da se čimprej postavijo ukazni šolski nadzorniki. Tem naj se zagotovijo stalnost, višji položaj in večja neodvisnost.

4. Za dosego boljše kvalitete pouka je neobhodno potrebno zmanjšati veliko število učencev po razredih. Aktivna jugoslovanska nacionalna šola bo popolnoma zgrajena šele tedaj, ko bo število učencev fiksirano največ na 40. Zato naj se, kjerkoli je potreba, odpravijo novi razredi in nastavlajo nove učne moči. Le na ta način se bo pripomoglo šoli do preobrazbe.

5. Da bo mogoče ustrezati potrebi narodne šole, naj se leto za letom povečava v drž. proračunu postavka za nove učitelje, ki ča-

kajo v velikem številu na nameščanja. Ako je v tem trenutku nemogoče namestiti vse, tedaj naj se nameste najprej siromašni abiturienti. Vsa z upokojitvami izpraznjena mesta naj se takoj izpolnijo z učitelji novinci.

6. Vprašanje učnih knjig za osnovne šole je treba postaviti na drugačno podlago. Učne knjige naj bodo po vsebini izraz skupnosti in sodobnih nacionalnih, pedagoških in učnih načel. Vse učne knjige je treba po sprejetju novega učnega načrta pregledati in zboljšati v umetniškem in tehničnem pogledu. Preprečiti je treba preveliko število enakih knjig in pretirane zasluge pri izdaji.

7. Zaradi nejasnosti poedinih določb zakona o narodnih šolah se pojavljajo čisto največje težave. Skupščina zato poudarja, da je treba čim prej izdati izvršilne predpise k zakonu o narodnih šolah ali, kar bi bilo še boljše, izdelati novelo.

8. V zadnjem času se množijo premeščanja učiteljsva med šolskim letom. Tako premeščanja, utemeljena s potrebo službe, se izvršujejo tudi tedaj, ko dejansko službena potreba ne obstoja in čutijo zato prizadeti premestitev za težko in nezasluzeno kazen. Premestitve med šolskim letom škodujejo v prvi vrsti pouku, vplivajo pa tudi porazno na učiteljsvo. Zato je treba onemogočiti vsa premeščanja, ki niso posledica disciplinskega postopka in obsodbe, ali ki jih ne narekuje resnična potreba službe, oziroma ki niso izvršena na izrecno prošnjo učitelja. Vsem premeščenim naj se izdajo dekreti.

9. Da se omogoči učiteljsva nacionalna kulturna misija v službenem kraju in da bi se moglo učiteljsvo popolnoma posvetiti delu v šoli, je potrebno uzakoniti učiteljsvo stalnost na službenem mestu. Stalnost na mestu je prvi in osnovni predpogoj za uspešno delo učitelja v in izven šole.

10. Na učiteljska premeščanja ne smejo imeti vpliva neodgovorne osebnosti, posamezne korporacije in neosnovane in anonimne obtožbe. Ker se vedno kasneje kre- diti in ker so učitelji v slabem gnetnem položaju, je potrebno, da se izplača učiteljsvu pred selitvijo akontacija potnih stroškov. Učitelj naj se ne razrešuje službe na starem mestu, dokler se mu ne izplača akontacija.

Učiteljsvo želi, da se obravnava vse obdolžitve v rednem disciplinskem postopku. Ker so disciplinski predpisi za učiteljsvo v zakonu o narodnih šolah neprimerni in zastareli, prosi skupščina odločujoče kroge, da se zadevni členi v zakonu o narodnih šolah razveljavijo in uveljavijo tudi za učiteljsvo modernih disciplinskih predpisov zakona o uradnih. V to svrhu naj se uzakoni projekt, ki jim ga je dostavila lani sekcija JUU v Ljubljani in glavni odbor JUU v Beogradu.

Skupščina ponovno poudarja, naj se vse anonimne ovadbe odklanjajo, ker so nemo- ralne. Na podpisane ovadbe naj se uvede disciplinska preiskava. Ako ta pokaže, da je bila ovadba neutemeljena in zlonamerna, naj prosvetna oblast ovaditelja uradno zasleduje in skrbi, da prejme obtoženi zadoščenje. Učiteljsvo smatra, da bo prenehalo zlonamerno ovajanje le tedaj, ako se bo iniciator zavedal, da mora za svoje dejanje tudi odgovarjati.

11. Sistematizacija mest za učitelje narodnih šol naj se izvrši z ozirom na veliko šte- vilno učiteljsva po banovinah, kakor je že sedaj urejeno v drž. proračunu. Ker je še mnogo učiteljskih mest nezasedenih in je po- trebno ustanavljati nove šole in otvarjati nove razrede in oddelke, je neobhodno po- trebno zvišati sedanje stanje učiteljsva v ba- novini najmanj za 500 mest, zlasti pa je po- trebno zvišati število mest za pripravnike. Za učiteljsvo se zahteva daljši študij kot za ostalo uradništvo istih položajev, zato naj se zanj sistematizira večje število mest v 5. sku- pinu. Pogoji, ki jih navaja za doseg 5. sku- pine § 258. uradn. zakona, naj se ukinejo.

Skupščina želi, da se smatrajo zadeve glede napredovanja v grupe in prevredbe po stopnjah za nujne. Istočasno želi spremembe zakonskih predpisov, tako da se poviški prejmejo takoj in ne šele po enem letu.

12. Uradniški prejemki danes daleko ne dosežajo eksistenčnega minima, radi česar trpijo zlasti uradniki s številnimi družinami. Skupščina zato želi in apelira na odločujoče kroge, da se premeščajo v kraje s srednjimi šolami prvenstveno učitelji in učiteljice s številnimi otroki.

13. Zvanje šolskih upraviteljev naj se uzakoni. Upraviteljem naj se prizna primerna mesečna nagrada po številu razredov. Zopet naj se uveljavi prvotno besedilo § 113. zakona o narodnih šolah, ki določa, da se upra- vitelj z nad 12 oddelki osvobodí razrednega pouka. Vsak oddelk otroškega vrtca naj se smatra kot razred.

14. Pravica do stanarine naj se prizna vsem učiteljem in učiteljicam brez ozira na njihovo zakonsko stanje in brez ozira, kam so dodeljeni. Ravno tako je potrebno, da se precizira količina drv, ki pripada učiteljsvu osnovnih šol.

15. Kr. banska uprava naj namešča za honorarne učitelje v obrtno trgovskih in kmetko ter gospodinjstvo nadležnih šol- lah prvenstveno učitelje osnovnih šol, ki so za ta pouk kvalificirani, ker je ta šola prav- zaprav le tip višje narodne šole.

Učiteljsvo želi, da se namešča za upravitelje obrtnih in trgovskih nadležnih šol upravitelji onih šol, v katerih se vrši pouk, ker so oni tudi materialno od- govorni za šolsko imovino.

16. Kontraktualni učitelji, ki so izpolnili predpisane pogoje, naj se čimprej prevedejo v državno službo.

Učiteljem, ki so prišli iz Julijske krajine tudi po preteku zakonitega roka za priznanje službenih let, prevedenih v Julijski krajini, naj se ta leta priznajo za napredovanje in penzijo, kakor onim, ki so prišli pred po- tekem zakonskega roka (§ 54. zak. o držav- ljanstvu).

17. V najtežjem položaju so učitelji dnevniciarji, od katerih čakajo nekateri že od leta 1927. na sprejem v državno službo. Skupščina apelira zato na vse odločujoče kroge, naj se pri novih postavljenjih upošte- vajo v prvi vrsti učitelji dnevniciarji in učitelje dnevniciarke.

18. V uradniškem zakonu je izostalo zva- nje učiteljice ženskih ročnih del, radi česar te učiteljice ne morejo niti napredovati, niti ne morejo prositi za premestitev. Skupščina ugotavlja, da bi se v teku treh let, odkar je stopil v veljavo novi uradniški zakon, položaj učiteljicam ženskih ročnih del že lahko uredil in apelira na naše narodne po- slance in ostale merodajne činitelje, da se zavzamejo, da se za te učiteljice uredi zvanje po skupinah, kakor zahteva § 347. uradn. za- kona. V istem položaju so veroučitelji na- rodnih šol. Nujno je potrebno, da se tudi zanje razporedi zvanje po skupinah § 346. uradn. zakona.

19. Učiteljsvo ne dela le v šoli, marveč izčrpa svoje sile tudi pri izvenšolskem de- lu, ki je po zakonu zanj obvezno. Radi pre- komernega napora ostari in oslabi prej kakor ostali državni uradniki. Zato naj se učiteljs- tvu službena doba zniža na 32 leti.

20. Upokojitve naj se izvršujejo po po- datkih v službenem listu, a do makazila pokojnine naj se izplačujejo upokojencem redni prejemki. Isto naj velja tudi za rod- binsko pokojnino.

21. Zaradi poznanja narodne šole in nje- nih potreb, kakor tudi razmer in potreb učiteljsva, naj se izberejo referenti pri prosvet- nem oddelku banske uprave, kakor tudi pri

oddelku za osnovni pouk v ministrstvu pro- svete, le iz vrst učiteljsva narodnih šol.

22. Učiteljsvo se v toliki meri javno udeležuje, kakor noben drug stan. To delo vrši z največjo požrtvovalnostjo in v naj- težjih razmerah. Ravno radi svojega dela pa prihaja v konflikt z osebnimi interesi in am- bicijami, ter preveliko občutljivostjo krajev- nih činiteljev. Posledica tega so številne pri- tožbe, ovadbe in preganjanja, proti katerim se mora boriti danes mnogo učiteljev, naj- boljših javnih delavcev. Skupščina ugotavlja, da uživa učiteljsvo premalo uradne zaščite in apelira na vsa oblastva, da se to v bodoče izpremeni in se učiteljsvo, v interesu šol- skega, kakor tudi izvenšolskega dela, vse- stransko uradno zaščiti.

Zakon o narodnih šolah nalaga učiteljs- tvu obveznost izvenšolskega dela, kar razu- mejo lajshi krogi tako, da je le učitelj dol- žan in sicer povsod delati. Proti takemu na- ziranju se moramo najodločneje boriti. Uči- teljsvo je delalo že pred uveljavljenjem šol. zakona in to na področjih, ki si jih je po svojih zmožnostih in sposobnostih izbralo samo. Načelo prostovoljne izbire delovnega področja mora biti ohranjeno tudi danes, prodreti pa mora tudi načelo, da ni dolžni delati le učiteljsvo, marveč tudi ostalo urad- ništvo in druga inteligenca, ne izvemši do- mače krajevine.

Zaradi izvenšolskega dela v nobenem primeru ne sme trpeti učiteljevo delo v šoli. Da se to prepreči, je treba učitelja zaščititi pred prekomernim izčrpanjem in izrablja- njem.

Jugoslovensko učiteljsko združenje sekcija za dravsko banovino v Ljubljani

V Ljubljani, dne 8. julija 1934.

Predsednik:

Dimnik Ivan, s. r.

Tajnik:

Kumelj Metod, s. r.

Splošne vesti

JUGOSLOVENSKI JAVNOSTI!

Na stotisoče naših bratov in sester je- čí se pod tujim jarmom. Težak, da obupen je boj, ki ga bijejo za ohranitev svojih narodnih in človečanskih pravic. Nevarnost je velika, da klonijo pred silno premočjo.

Težki vzdihli in obupni klici izgnancev in jetnikov, solze nesrečnih mater in žena, ki čuvajo ob osamelem ognjišču, proseči in ro- teči pogledi osirotelih dečkov in deklic, pre- lita kri mučeniških mladeničev, tožbe in ob- tožbe skrbnih gospodarjev, ki vidijo, kako propada neizprosno s osebno posejto naša narodna posest in kako izginja naša kultura in naš jezik, morajo zginiti srce slehernika izmed nas in morajo najti odmev v zadnji vasi in koči. Dolžnost nas vseh je, da raz- mišljamo o usodi našega teptanega naroda in da mu tudi dejansko pomagamo. To nam ve- leva naš narodni čut, to nam velewa bratska ljubezen.

Zato so tudi naše osrednje kulturne in narodne organizacije na poziv društva »Bra- nibor« sklenile, da naj se letošnji 10. in 11. november posvetila izključno narodno obrambnim dolžnostim. S prireditvami, ki naj se vršijo ta dva dneva po vsej naši banovini in pri katerih naj sodelujejo vsa naša dru- štva brez izjeme, dokažimo, da sočuvstvuje- mo z našimi zatiranimi brati in sestrami in da jim stojimo složno vsi ob strani v težkem boju za narodni obstanek.

Osrednji prireditveni odbor, ki se je stvoril iz zastopnikov osrednjih društev in ki ima svoj sedež v prostorih društva »Branibor« v Ljubljani, Selenburgova ul. 7/II., bo vsem društvom razposlal natančnejši pro- gram in navodila. Vendar jih že sedaj poziva, naj se z vnmemo pripravljajo, da bodo prire-

23. V interesu državne in patriotične vzgoje je potrebno, da se uredijo osnovne šole za narodne manjšine po določilih §§ 45. in 46. zakona o narodnih šolah na podlagi zadnjega ljudskega štetja.

24. Potreba po otroških zavetiščih in šol- skih kuhinjah je zlasti v industrijskih in ob- mejnih krajih zelo občutna. Skupščina na- proša oblastva, da te ustanove čim bolj gnotno podpirajo.

25. Upokojencem naj se prizna železni- ški certifikat v polnem obsegu, kakor aktiv- nim nameščenecem.

26. V študijske svrhe naj dovoli ministr- stvo saobračaja učiteljem narodnih šol o po- čitnicah enkratno krožno brezplačno vožnjo po vsej državi.

28. Smer našega dela mora iti v to, da bo- do vsi stanovi v kraljevini spravili svoje stro- kovne in stanovske interese v sklad z inte- resi ostalih strok in stanov ter z obče nara- dnimi in državnimi interesi brez kakršnekoli težnje hegemonije enih nad drugimi in brez predpostavljajanja lastnih interesov obče na- rodnim in državnim potrebam.

Stroke in stanovi, ki so bili do sedaj pri soodločevanju javnih vprašanj potisnjeni po- polnoma v ozadje, morajo dobiti odločilnejšo vlogo tudi v narodnem, javnem in državnem življenju.

Skupščina naroča vodstvu sekcije Jugo- slovenskega učiteljskega združenja v Ljub- ljani, da priobči sprejeto resolucijo v stanov- skem glasilu in obvesti o njeni vsebini tudi osebno vse merodajne kroge v dravski bano- vini, kakor tudi centralno upravo združenja.

ditve, katerih čisti donosi so namenjeni na- šim narodno-obrambnim svrham, dosegle za- želeni uspeh tako v moralnem kakor tudi gnotnem oziru. Za vsa morebitna pojasnila, naj se društva obrnejo na gornji naslov, ka- mor naj tudi predložijo svoje event. nasvete in predloge, ki bi bili koristni za celokupno akcijo.

Z vnmemo in požrtvovalnostjo na delo pod geslom: »V bratski slogi za pomoč zatiranim bratom in sestram!«

Društvo »Branibor«, Gasilska zvezdnica dravske banovine, Jadranska Straža, Jugoslo- vanska ženska zveza, Jugoslovensko profesorsko društvo, Klub koroških Slovencev, Na- rodna Odbrana, Pevska zveza, Savez Sokola Kralj, Jugoslavije — Narodno obrambni odsek, Društvo »Soča«, Slovensko kat. akad. starešinstvo, Starešinska organizacija »Jadra- na«, Društvo »Tabor«, Jugoslovensko učiteljsko združenje sekcija za dravsko banovino, Združenje borcev »Boj«, Zveze kulturnih dru- štev in Propagandni odsek zveze jugoslovanskih emigrantskih združenj, Družba sv. Ciri- la in Metoda, Hubadova pevška župa, Klub Primork, Zveza kmečkov fantov in deklet, Udruženje četnikov — vsi v Ljubljani.

— Praktični učiteljski izpiti na državnem učiteljskem v Mariboru se bodo začeli v torek dne 6. novembra t. l. ob 8. uri. Kandidatje naj vložijo prošnje za pristupitev k izpitu uradnim putem takoj in se zglasijo brez po- sebnega obvestila pol ure pred začetkom iz- pita v ravni pisarni. — Predsednik izpitnega odbora.

— Abiturientkam in abiturientom učiteljskih šol. Ob obletnici početkov našega odse- ka vas zopet vabimo, tovariši in tovarišice,

Šolsko-vrtnarski tečaj v Litiji in na Ponovičah

Učiteljsvo išče nenehoma novih potov, da prinaša svežega življenja med stene učil- nic. Nobene panoge ne zanemarija, vsem po- sveča potrebno pažnjo, da je naša šola resni- čen odraz sodobnosti. Učiteljsvo pa je tudi edini stan — to je povedano le v ugotovitev in brez samohvale — ki se seznanja s pro- blemi v tečajih, za katere žrtvuje iz lastnega žepa!

Obnova vasi in enotno usmerjenje kme- tijsko pospeševalne službe sta v najožji zve- zi. Vso potrebno pažnjo ji je posvetila naša stanovska organizacija JUU, ki jo rešava i v banovinski centrali na sekciji, prav tako tudi v mnogih sreskih društvih.

Na pobudo kr. banske uprave bo razmo- trivalo o enotnem usmerjenju kmetijskega pouka vse učiteljsvo naše banovine. Kot naj- važnejše učilo pa naj služi pri pouku šolski vrt, ki naj postane — koder še ni — podaljšana učilnica.

Kot prvi tak tečaj se je vršil v soboto dne 22. septembra 1934 v Litiji, za učiteljs- tvo litijskega sresa. Učiteljsvo našega sresa je med najbolj vidnimi pomočniki našega kmeta. Predsednik sreskega kmetijskega od- bora je zagorski učitelj tov. Lovre Kolenc. Šol. upravitelj v Št. Vidu tov. Lovro Jevnikar je glavni stebel tamkajšnje Kmetijske zadru- ge, ki redi stalno nad 100 prašičev. Naše učiteljsvo pa se udeležuje tudi v podružnicah SVD in podružnica Kmetijske družbe.

Tako n. pr. je litijski šol. upravitelj tov. Drago Rostohar marljiv tajnik, ki pravkar organizira prvo sadjarsko razstavo v središču Zasavja. Preveč bi bilo naštevanja, ko bi ho- teli omeniti vse marljive učitelje-sadjarje iz našega sresa.

V tečaj so se prijavili številni učitelji, zastopane pa so bile tudi učiteljice. Vso zbra- no družbo, posebno pa še banskega nadzor- nika za šol. vrtove tov. Andreja Skulja je pozdravil predsednik sreskega JUU tov. Jo- že Zupancič, ki je navedel podrobni delovni program tečaja.

Zatem je predavatelj tov. Skulj izročil najprej pozdrave kr. banske uprave in pred- sednika ban. šol. odbora g. podbana dr. Pirk- majerja, nato pa je podal tečajnikom, ki so napolnili predavalnico litijske šole, kopico teoretskih in praktičnih nasvetov. Zlata so vredni saj jih rabi dnevno vsak vrtnar, zlasti pa še učitelj, ki mu služi šolski vrt za odprto in neizčrpno knjigo o prirodi.

Predavanje je trajalo od 8.30 do 13. ure. Po vsaki zaokroženi enoti se je razvila de- bata.

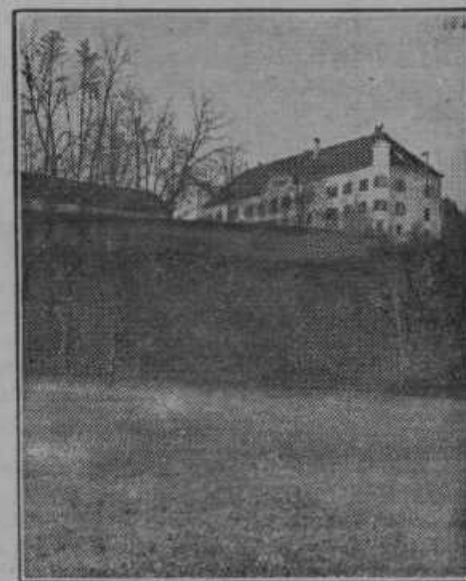
Vsi so bili nad vse zadovoljni z zanimivi- mi izjavami predavatelja, ki je imel s seboj tudi primerne skice in vzorne načrte. Mnogo pa smo razbrali iz stvarnih debat udeleženc- ev, ki so iznesli mnoge nasvete in predloge iz svoje dolgoletne prakse.

Za zaključek je bilo ugotovljenih več smernic, ki naj služijo vsem pri nadaljnjem šolsko-vrtnarskem pouku.

Naša šola naj vzgaja sposobne gospo- darje in gospodinjce, zdrav rod naše bodoče generacije. Preusmerjeni pouk naj prekvasi tudi miselnost našega kmečkega človeka, da se bo zavedal važnosti svojega poklica in bo potem še bolj vzljubil svojo grodo in svoj dom.

Na banovinskem veleposestvu na Ponovičah.

Po kosilu so nas odvedli vozovi mimo urne Save skozi solnčno popoldne na bližnje banovinsko veleposestvo Ponovičah. Najprej smo se potegnili do Mačkove, kjer so otvo- rili letos vzoren prosvetni hram: Sokolski

Banovinsko veleposestvo na Ponovičah.

dom za Ponovičane in Savljane. Društveni na- čelnik ponoviški učitelj tov. Logar Srečko nam je razkazal dom. Nato pa nas je prevzel ljubezni upravnik veleposestva g. Rupelj Ludvik, ki nas je odvedel v obširno drevce- nico. Obdelujejo jo gojenci drž. vzgajališča, ki je nameščeno v gradu. Mladino je nadzo- roval med delom g. sadjar z veleposestva. Ogledali smo si tudi montažno živino.

Prav živahno je ravnanje v vzornih ko- košnjakih, kjer imajo stoglavno družino šar- jerske kokoši. Po ogledu objektov, ki so last veleposestva, smo si ogledali pod vodstvom učitelja tov. Birse državno vzgajališče. Prešli smo skozi skromno učilnico, spalnice, obed- nico in ostale prostore. Soloobvezna mladina pohaja tu lastno šolo, starejši pa se uče obrti. Ogledali smo si mladino v mizarski delavni- ci, ki ima lastnega mojstra g. Bavdaža. Tudi

ostale obrti (čevljarstvo, krojaštvo itd.) ima- jo posebne delavnice in svoje mojstre. Inter- natsko življenje je urejeno na prav zanimiv način po zgledu velike družinske zajednice. Mladina, ki jo je življenje spravilo iz ozkega domačega kroga se vzgaja tu s poukom in delom spet v dobre člane človeške družbe.

Pred slovesom je nad vse pozorni upra- vnik g. Rupelj povabil številno učiteljsko druž- bo na ogled grajskega parka. V prijetnem zatišju zajetne vrtnete ute pa so ljubezne gospodinjce pripravile medtem malico, da so gostje spoznali tudi kaj in kako znajo pri- delati na Ponovičah...

Ob živahnem kramljanju je urno tek el čas. Konji so spet hrznili, izletniki pa so trčili z g. Rupljem v zahvalo za ljubezno razka- zovanje in gostoljubnost v utici. Trčili smo tudi na napredek pomembnega banovinskega veleposestva, ter smo izrekli prisrčno zahvalo voditelju tečaja tov. Skulju, ki nam je pripra- vil krasen, zlatih naukov poln dan. Solnčni prameni so se že poslavljali, ko smo se na litijskem kolodvoru iskreno, tovariško po- slavljali in ugotavljali: bil je lep, vever dan, ki je vsakemu prinesel novih pobud za delo v učilnicah in na šolskem vrtu, ki naj bo po- daljšana učilnica.

Josipina Majsl

Umrla je na dan, ko so ji bili dovršeni dnevi javne službe. Nikoli ni болоvalo, dasi ji je bilo zdravje že vrsto let ogroženo, zdr- žala je vse do poslednjega dne, potem pa legla v grob.

Na Slatinji je imela hišico, kakor nalašč ustvarjeno za osamljeno dušo, ki živi le sebi in svojem razredu. Poleg hišice vrt, zadaj potoček, kaj hoče še več upokojenka po dol- gih letih napornega dela.

Ni ji bilo sojeno, imela je tudi druge skromne želje, a sreča je hodila mimo nje in želje se ji niso obistinile, ostale so san.